

Sandra Gătejeanu-Gheorghe

Coroana română în slujba națiunii

1990–2025

Cuprins

Înainte de România / 8

Album de familie / 10

*În România, Coroana stă
deasupra creștetului republicii / 21*

*Ascendența genealogică
a Custodelui Coroanei române / 359*

Înainte de România

După Regele Carol I și Regele Ferdinand, Custodele Coroanei române este suveranul Casei Regale care a petrecut cel mai mult timp, neîntrerupt, în țară. Acești treizeci de ani de serviciu în slujba națiunii, trăiți într-o Românie în care Coroana nu este prezentă în Constituția țării, reprezintă subiectul volumului de față.

Majestatea Sa Margareta spune adesea că, pășind pentru prima oară pe pământ românesc, s-a simțit, dintr-odată, un om întreg. Pentru a înțelege mai profund această afirmație și pentru a începe cum se cuvine cronica regală a ultimelor trei decenii și jumătate, ar fi nimerit să ne uităm la prima parte a vieții Custodelui Coroanei, la felul în care destinul a pregătit-o pentru admirabila sa muncă în slujba țării.

Regele Mihai și Regina Ana, tineri părinți a cinci fete, și-au tratat în mod egal toți copiii. I-au ocrotit, i-au înconjurat cu iubire, căldură sufletească, dar nu i-au alintat niciodată și nici nu au pierdut vreun prilej de a le vorbi despre răspunderile pe care le au. Au dus o viață modestă, în care munca ocupa un loc central și în care pretențiile nu aveau ce căuta.

A existat însă un lucru anume care a diferențiat pe copilul Princesa Margareta de surorile ei. Faptul că era prima născută în familie, ceea ce i-a dat mereu, încă de la primii pași, sentimentul că are o răspundere în plus. Apropiată ca vârstă, fiind doar cu un an mai mică, Princesa Elena obișnuia să stea tot timpul pe lângă sora sa mai mare. La rândul ei, mica Princesă Margareta a simțit mereu datoria de a o proteja pe Elena, așa cum a făcut-o mai târziu cu toate celelalte surori ale sale.

Regele a urmărit cu luare-aminte educația primului născut, cerând uneori mai multă atenție decât ceri în mod obișnuit unui copil, mai ales atunci când era vorba de istoria României, de tot ceea ce se întâmplase pe continent, de valori și principii, de sărbători religioase ori de lucruri legate de credință.

Încă de la vârste fragede, copiii regali au avut la îndemână rugăciunea „Tatăl Nostru”, în românește, așezată pe măsuta de lângă pat. Custodele Coroanei își aduce și astăzi aminte cum uneori, la masa de prânz sau la cină, întrebările din geografie sau din istorie cădeau greu, ca o sentință, iar cea care trebuia să răspundă nu avea parte de nicio îngăduință din partea tatălui. Dacă nu știa răspunsul, trebuia să revină, mai târziu, după ce se va fi documentat. Regele a fost iubitor și bun, dar impunea un nețărmurit respect și avea o anume severitate.

Regina Elena a jucat un rol hotărâtor în formarea personalității și în definirea orizontului intelectual și sufletesc al Custodelui Coroanei române de astăzi. Regina era, mai întâi de toate, un om cu o extraordinară frumusețe și delicatețe interioară. Nu ar fi lăsat pentru nimic în lume să se întrezărească o

anumită preferință pentru una dintre nepoatele ei. Faptul de a fi devenit bunica a cinci fete a fost cea mai mare bucurie care i-a luminat cele patru decenii ale exilului (nu primul din viața sa). Cu toate acestea, felul în care s-a aplecat asupra desăvârșirii educației Princesei Margareta, precum și infinita iubire și grijă cu care a ajutat-o să-și formeze principiile și valorile vieții s-au deosebit de comportamentul față de oricare dintre ceilalți membri ai familiei.

Sub discreta, dar ferma sa călăuzire, Majestatea Sa Margareta a primit, exact la vârsta la care avea nevoie, cele mai bune și mai valoroase exemple în ceea ce privește eticheta, educația, arta și societatea. De la bun început, Regina i-a vorbit nepoatei sale despre importanța de a avea o conduită exemplară, despre datoria de a fi drept, răbdător și loial, despre nevoia de a nu arăta nicio urmă de subiectivism sau slăbiciune, despre bunul exemplu pe care îl ai de dat societății atunci când reprezinți instituția Coroanei.

Cum se întâmplă mai totdeauna într-o familie, bunicii se comportă față de nepoți cu mai multă răbdare, obiectivitate și înțelegere decât au făcut-o cu propriii copii. Nici în cazul Familiei Regale lucrurile nu au stat diferit. Regele Mihai se arăta adesea mirat de felul îngăduitor în care mama sa le trata pe micile princesese.

Când a venit momentul ca Majestatea Sa să urmeze cursurile universitare, Regina Elena a ghidat-o cu discreție, dar sigur, către o justă alegere. De câte ori i s-a părut că moda timpului este asumată puțin „prea mult” de către Margareta, ajunsă la adolescență, Regina Elena și-a exprimat în mod limpede dezaprobarea. Totul însă, absolut totul, era captușit cu un extraordinar simț al umorului și cu multă afecțiune și delicatețe.

Majestatea Sa Margareta a studiat la una dintre cele mai bune universități europene, cea din Edinburgh, alegând științele politice, relațiile internaționale și sociologia. A fost mereu în preajma Familiei Regale britanice, lângă verii și unchii pe care îi cunoștea încă din primii ani de viață. Ducele de Edinburgh era nașul său de botez și a contribuit, modest, dar constant, la susținerea financiară a ficei lui, în perioada studenției.

În primii ani de profesie, Custodele Coroanei a lucrat tot în Anglia, la Edinburgh și Newcastle, iar proiectele profesionale s-au axat pe teme cum ar fi sănătatea în familie, integrarea socială și alimentația. A urmat un stagiu de cinci ani la Națiunile Unite, la Roma, lucrând pentru Food and Agricultural Organization (FAO). Experiența acumulată în cadrul acestei organizații i-a fost de mare folos în viitoarele angajamente publice, prin dimensiunea diplomatică multilaterală și prin rețeaua de proiecte ce sprijineau largi categorii defavorizate ale populației din întreaga lume.

Familia a fost întotdeauna importantă pentru Regele Mihai și Regina Ana și, de asemenea, este esențială și pentru Regina de astăzi. Niciodată însă România nu a ieșit din gândurile și simțămintele de zi cu zi ale membrilor Familiei Regale. Anii au trecut, copiii au devenit adulți, Regina Elena a plecat din această lume, iar Războiul Rece dădea semne că se va încheia.

Desigur, de cealaltă parte a Cortinei de Fier, Margareta și surorile ei fuseseră crescute într-un spirit al libertăților și democrației care, departe de a fi fost ilustrarea unei lumi perfecte, formase în conștiința lor un număr de principii și reguli de viață publică într-un izbitor contrast cu lumea comunistă în care România părea înecată pentru totdeauna. Cu toate acestea, datorită ascuțitului spirit critic al Regelui Mihai, datorită extraordinarei lui experiențe de viață și cărmuire, precum și grație infinitei sale iubiri, răbdări și înțelegeri față de români și soarta lor, prima născută a Regelui Mihai a știut exact cum stau lucrurile în țara ei, chiar înainte de a-i trece pragul.

Toată viața, Regele Mihai le-a vorbit copiilor despre țara lor. Unele dintre subiecte, precum Săvârșinul sau Sinaia ori diversele obligații dinastice și statale ale suveranului, au fost povestite, dezvoltate și explicate în minuțioase detalii. Regina Ana și fiicele ei cunoșteau, cu ochii minții, fiecare alce a Peșelui, fiecare detaliu din Biroul Regelui Carol I, fiecare dintre regulile de conduită impuse de primul rege, reguli pe care Regele Mihai I le respecta cu sfințenie, chiar și în memorie.

Așa s-a format plămada exemplarei conduite publice a Custodelui Coroanei, în acești 35 de ani pe care cartea de față încearcă să-i illustreze. Majestatea Sa s-a remarcat în viața publică românească prin loialitate, modestie, discreție, altruism, bunătate, iubire, devotament, constanță și prin corectitudine. Iar trăsăturile specifice personalității sale, precum frumusețea, grația, farmecul și inteligența erudită, nu au făcut decât să întregască modelul de lider pe care societatea românească îl apreciază astăzi atât de mult.

Ultimii ani au adus sondaje ce situează Familia Regală în prima linie a încrederii, a prețuirii și a respectului românilor. Majestatea Sa este unul dintre cei mai iubiți români și, în mod cert, un înalt model al societății.

Urmând legământul făcut de strămoșul ei, Regele Carol I – „Totul pentru țară, nimic pentru mine” –, Majestatea Sa s-a caracterizat, în aceste decenii, printr-un devotament total față de țara ei, față de fundația care-i poartă numele și față de propria familie. De fiecare dată când au avut nevoie, părinții și surorile ei au știut că Margareta este acolo, oricând, gata să-și asume orice greutate sau responsabilitate. Niciodată nu a lăsat la greu oamenii, proiectele, instituțiile care aveau nevoie de ea și de care se simțea legată prin suflet sau crez.

Volumul de față este o mărturie, cu ocazia unei frumoase aniversări: împlinirea a 35 de ani de la revenirea în țară a primului membru al Familiei Regale. Volumul are și o valoare de jurnal: au fost adunate, între copertele cărții, articole, fapte, declarații, date care urmăresc, pas cu pas, povestea regală a ultimelor trei decenii și jumătate.

Restul poveștii este la timpurile prezent și viitor.

Album
de
famillie

Prințesa Moștenitoare în primul an de viață

*Alături de bunica paternă, Regina-mamă Elena,
și de surorile Alteței Sale Regale, Prințesa Elena și Prințesa Irina*

La Villa Sparta

Prințesa Moștenitoare împreună cu Regele Mihai și Regina Ana

În grădina familiei

Prințesa Irina, Prințesa Moștenitoare și Prințesa Elena, la Villa Sparta

Prințesa Elena, Prințesa Moștenitoare și Prințesa Irina, la Villa Sparta

Prințesa Moștenitoare și Prințesa Sofia jucându-se cu labradorul familiei

Alături de Regele Mihai și Regina Ana la botezul Prințesei Elena

Prințesa Moștenitoare, Regele Mihai, Regina Ana și bunica maternă, Prințesa Margareta a Danemarcei

Principesa Mostenitoare în anii studenției, Edinburgh

Diferite fotografii ale Prințesei Moștenitoare

Împreună cu Regele Mihai, Versoix

Prințesa Mostenitoare împreună cu Regele Mihai și Regina Ana, în 1986, la cimitirul militar de la Soultzmatt, Alsacia, acolo unde au fost înmormântați soldați români așezați în prizonierat în Germania, după Primul Război Mondial

Prințesa Moștenitoare și Regina Sofia a Spaniei

Prințesa Moștenitoare

Împreună cu Regele Mihai, Londra

Alături de Regele Mihai, Regina Ana și Prințesa Sofia, Versoix, decembrie 1989

Prințesa Moștenitoare și Prințesa Sofia, urcând în avionul care le va aduce din Elveția în România, ianuarie 1990

În România, Coroana stă deasupra creștetului republicii

Stéphane Bern¹

Coroana română ocupă un loc aparte în cadrul republicii, un sistem hibrid complet nou în lume. Pentru marea majoritate a românilor, Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei, fiica cea mare a ultimului și veneratului Rege Mihai I, întruchipează un simbol imuabil pe care toată lumea îl respectă. Ocupă un loc aparte în societatea românească.

Stindardul regal flutură deasupra castelului alb, sub un cer fără nori. O imagine pe care românii o cunosc bine pentru că, de două ori pe an, de Crăciun și vara, camerele televiziunii publice TVR1 urmăresc activitățile Majestății Sale și ale Principelui Radu. Începând cu anul 2012, în fiecare sâmbătă, la ora 13:00, „Ora Regelui”, un program săptămânal de o oră, relatează numeroasele angajamente publice ale familiei regale, cum ar fi recenta seară regală dedicată campionilor olimpici români de către Custodele Coroanei, care a acordat înaltul patronaj Comitetului Olimpic Național.

Vizite pe tot parcursul anului în România și în Moldova-soră, călătorii diplomatice în aproximativ zece țări, misiuni economice, zeci de discursuri, ceremonii de decorare, recepții la Palatul Elisabeta din București – reședința regală pusă la dispoziție de către stat –, fără a uita aproape 80 de patronaje regale, printre care și Crucea Roșie Română, a cărei președintă a fost timp de opt ani... Majestatea Sa Margareta a devenit în 35 de ani o figură centrală în viața publică românească.

Pentru aniversarea a 150 de ani ai dinastiei regale din familia germană Hohenzollern-Sigmaringen, revista *Sinter* a publicat un sondaj în anul 2016, potrivit căruia 77% dintre români au considerat rolul și prezența familiei regale benefice în cadrul societății. Regele Mihai I, care a murit un an mai târziu, la vârsta de 96 de ani, avea o cotă de popularitate de 92%. Țara sa i-a oferit funeralii naționale. Ce răsturnare a istoriei!

Al patrulea rege al dinastiei române este un adevărat erou național pentru că l-a răsturnat pe dictatorul pronazist Ion Antonescu în 1944, a angajat țara alături de Aliați, slăbind astfel liniile de apărare germane în Balcani și a rezistat cât de mult a putut presiunilor lui Stalin (care i-a acordat totuși Ordinul

Victoriei) până când a fost forțat să abdice sub amenințarea armei în decembrie 1947. După mai bine de 40 de ani de exil, chiar dacă la începutul anilor 1990 noii lideri români care l-au înlocuit pe dictatorul Nicolae Ceaușescu nu i-au arătat întotdeauna curtoazie, Regele Mihai I s-a întors în țara sa, aclamat de mulțimile de oameni care nu-l uitaseră și de luptători din rezistența anticomunistă. Ei au recunoscut în el o figură istorică pentru care compromisul cu regimul comunist nu a fost o opțiune. De atunci, fiica sa cea mare, Margareta, Custodele Coroanei, și-a asumat pe deplin această moștenire.

„Când a fost sărbătorit în Parlament pentru împlinirea a 90 de ani, am văzut că tatăl meu a devenit o figură de neatin, o icoană pentru români, care pe urmă l-au sanctificat, într-un fel, după moarte. Puțin după funeralii, la un concert caritabil la Ateneul Român din București, când întregul public s-a întors spre mine în timp ce se intona Imnul Regal, am simțit acest transfer de afecțiune asupra persoanei mele, un amestec de dragoste și respect. A fost foarte impresionant.”

La venirea în țară, pe 18 ianuarie 1990, Princesa Moștenitoare Margareta a României de atunci s-a pus în slujba românilor. După ce a studiat dreptul și științele politice la Universitatea din Edinburgh, a lucrat pentru FAO – Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură. A creat apoi o fundație pentru a veni în ajutorul țării și a compatrioților săi, a ajutat orfanii bolnavi de SIDA din spitale și a promovat renașterea vieții culturale și artistice.

În 1997, Regele a fost invitat să reprezinte oficial țara în vizite de susținere a aderării României la NATO și Uniunea Europeană. Toată lumea știa în țară că Regele Mihai era foarte apropiat de monarhii europeni și în special de verișoara sa, Regina Elisabeta a II-a, – și-a reprezentat țara la încoronarea regelui George al VI-lea în 1937 și îi dăruise o păpușă principesei moștenitoare de atunci – și la căsătoria Elisabetei cu Filip al Greciei, în 1947, a cunoscut-o pe Princesa Ana de Bourbon-Parma, descendentă a Regelui Christian al IX-lea al Danemarcei, cu care s-a căsătorit la Atena în iunie 1948 și a avut cinci fiice, Margareta, Elena, Irina, Sofia și Maria.

¹ O formă mai amplă a acestui articol, în limba franceză, a fost publicată de jurnalistul Stéphane Bern în revista *Paris Match*, numărul din 9–15 decembrie 2024.

În același an, 1997, Regele Mihai I a primit întregul Corp Diplomatic la București, așa cum făcuse în calitate de suveran cu 50 de ani în urmă. Tradiția s-a păstrat. În fiecare an de atunci încoace Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei, susține un discurs în fața ambasadurilor acreditate la București, în Sala Tronului de la Palatul Regal, cu susținerea Ministerului Afacerilor Externe – care organizează toate călătoriile în străinătate pentru fiica cea mare a Regelui Mihai și pentru Principele Radu.

Republica aduce un omagiu Monarhiei, care este parte integrantă a istoriei țării. „Fiecare instituție din țară a fost fondată de familia regală“, își amintește Principele Radu. „Președinții nu reușesc să rămână neutri, fac politică și concurează cu prim-ministrul, care este votat de Parlament.“ Și este dificil, așa cum spunea François Mitterrand, „să fii atât Regina Elisabeta, cât și Margaret Thatcher“.

Așa că România a rezolvat acest paradox prin introducerea unui sistem bicefal între republică și Monarhie.

„Necesitatea creează funcția. În fibrele ei, țara este atașată de Coroana ei, suntem o națiune orientală, ortodoxă, unde familia este sacră și unde dăinuie misterul Coroanei care a creat țara în secolul al XIX-lea“, explică Principele Radu.

„Coroana unește pentru că îi servește pe toți românii“, spune Majestatea Sa Margareta. „Cheia succesului nostru este activitatea publică a Coroanei, deși nu primim niciun euro de la Stat. Desfășurăm misiuni economice alături de companii românești cărora le deschidem ușile, misiuni universitare și misiuni diplomatice.“

Custodele Coroanei, un titlu care i se potrivește de minune, dorește înainte de toate să fie de folos țării sale. Chiar și pentru misiuni dificile precum sprijinirea Republicii Moldova, care se află la două ore distanță de trupele rusești sau încurajarea soldaților români staționați în Polonia.

Criza ucraineană a accentuat poziția morală a Majestății Sale Margareta, până în punctul în care a doua zi după un discurs în fața Corpului Diplomatic, ambasadorul Rusiei s-a plâns ministrului de Externe... fără efect. A doua zi după ce ambasadorii și-au prezentat scrisorile de acreditare Președintelui României, fac o vizită Custodelui Coroanei la Palatul Elisabeta. Un ritual acceptat de toți.

Atunci când țara alege, la fiecare cinci ani, un nou președinte și, la fiecare patru ani, reînnoiește Parlamentul, nimeni nu pune problema Monarhiei, deoarece Coroana continuă să-și exercite autoritatea morală. Merită să vezi cum societatea civilă – sportivi, artiști, scriitori, oameni de afaceri, militari etc. – se prezintă pentru a primi decorații din mâinile Majestății Sale.

Și la nivel economic, companiile doresc să primească brevetul de „Furnizor al Casei Regale“, ca și în Marea Britanie. Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei, influențată de Regina Elisabeta a II-a și de nașul ei de botez, Ducele de Edinburgh, aplică rețetele succesului monarhiei britanice, mai ales că Regele Charles al III-lea, îndrăgostit de România, este un prieten apropiat.

În fiecare an, Trenul Regal (construit în anul 1928) duce Familia Regală în comunități locale, unde autoritățile îi întâmpină ca pe suverani, cu mult entuziasm.

Tot în fiecare an, Majestatea Sa Margareta înregistrează mesajul de Crăciun, ilustrat cu imagini din activitățile publice regale din timpul anului, care se difuzează la ora 15:00, în Ajun de Crăciun, la televiziunea publică.

În România, Coroana stă deasupra creștetului republicii.

CURTEA VECHÉ

curteaveche.ro

ISBN 978-606-44-2164-7

9 786064 421647